

Етички кодекс понашања функционера локалне самоуправе

Начин рада и функционисања Радних тела за праћење примене Етичког кодекса

Основна карактеристика модерне локалне самоуправе је способност локалних власти да управљају локалним пословима у јавном интересу и у интересу грађана који су их бирали. У том смислу, врло је важно поверење грађана које је у протеклим година свеукупне друштвене кризе озбиљно доведено у питање. Када говоримо о поверењу грађана ми пре свега имамо у виду питање постојања легитимитета вршења власти на локалном нивоу. Истраживања која су до данас спроведена показују да је поверење грађана у институције локалне власти веома слабо. Нажалост, не можемо се отети утиску да демократски изабране локалне власти, ни након шест година од промене старог режима, нису успеле да успоставе суштинско поверење између локалне самоуправе и грађана.

Чињеница је да је у протеклим годинама дошло до видљивог побољшања квалитета живота у градовима и општинама. Такође, постоје докази о распрострањенијој пракси укључивања грађана у процесе доношења одлука на локалном нивоу, међутим, грађани још увек не верују у стварну опредељеност представника локалне самоуправе да власт врше искључиво у јавном интересу.

Стална конференција градова и општина, као асоцијација локалних власти у Републици Србији, водећи рачуна пре свега о интересима својих чланица, преузела је иницијативу да се успостави и промовише Кодекс понашања функционера локалне самоуправе. У том циљу, СКГО је на својој скупштини децембра месеца 2004. године усвојила Етички кодекс понашања функционера локалне самоуправе и понудила га на усвајање својим чланицама. **До данас од 168 општина и градова Републике Србије 148 је усвојило Етички кодекс.** Овако велики одзив јединица локалне самоуправе за усвајање овог документа, показао је постојање свести у локалним самоуправама о потреби изградње и јачања поверења грађана у локалну власт и, истовремено, потребу да се афирмише нова политика одговорне и функционалне локалне власти у служби грађана.

Међутим, поставило се питање ко ће и на који начин пратити примену и поштовање Етичког кодекса и вршити контролу над њима. Наравно, потпуно је било јасно да ће без организованог система праћења примене Етичког кодекса овај документ остати мртво слово на папиру. Свесна ове чињенице, СКГО је уз помоћ **Вестминстер фондације за демократију из Велике Британије** покренула пројекат формирања радних тела за праћење примене Етичког кодекса у јединицама локалне самоуправе. У овом пилот пројекту предвиђено је учешће 10 пилот општина, међутим, због увођења привремене управе, неблаговременог именованја чланова радних тела и сл. у овом тренутку активно је укупно 5 радних тела и то у следећим општинама: **Ариље, Врање, Пирот, Шабац и Младеновац.**

Одлуку о образовању радних тела за праћење примене Етичког кодекса донеле су скупштине горенаведених општина. Овом одлуком прописана је и процедура поступања пред овим радним телима, која има извесних сличности са управним поступком, али и своје специфичности, будући да за разлику од других врста поступака крајњи исход нису санкције, већ одговарајуће мере прописане одлуком о оснивању ових радних тела, тако да можемо слободно рећи да је одлуком о образовању установљен један специфичан поступак рада ових радних тела.

Када говоримо о искуству у раду радних тела, можемо слободно да кажемо да су та искуства засада сиромашна, што је и очекивано, будући да ова радна тела постоје тек око годину дана. Досадашње искуство је показало да је у општинама у којима је спроведена ефикасна медијска презентација рада радних тела интересовање грађана веће, односно да су грађани врло активно почели да се интересују за њихов рад кроз постављање многобројних питања на јавним трибинама организованим у ту сврху, али и путем медија, писама и сл. Другим речима, показало се да је од велике важности какав однос радно тело има према грађанима. Она радна тела која су активно кренула према грађанима успела су да заинтересују грађане за свој рад, а грађани су исказали спремност да својим активним односом подрже рад радних тела.

ИСКУСТВА У ПОСТУПАЊУ РАДНИХ ТЕЛА

Поменули смо малопре да је искуство у поступању радних тела по представкама поприлично сиромашно али, овде бисмо додали, и поприлично разнолико. Примери показују да се пред појединим радним телима од оснивања па до данас није водио ни један једини поступак, односно, да радно тело није примило ни једну једину представку. У неким другим општинама, радна тела су водила и по неколико поступака, а нпр. ***Савет за праћење примене Етичког кодекса Општине Врање до данас је водио неколико десетина поступака против функционера локалне самоуправе, јавних предузећа и других установа.***

Како објаснити овакву дискрепанцију у раду радних тела за праћење примене Етичког кодекса? Зашто у појединим општинама нема, односно није било, никаквог интересовања грађана, за разлику од горенаведеног примера Општине Врање?

По нама, разлоге треба тражити у различитом положају ових радних тела, у њиховом саставу, односно људима који их чине, али и у степену политичке подршке коју ова радна тела уживају у структурама руковођења локалне самоуправе. У оним општинама у којима је дата јасна политичка подршка и у којима постоји спремност општинског руководства да подржи рад ових радних тела, стање је солидно, насупрот општинама где је подршка руководећих структура изостала или није била одговарајућа. Треба још једном нагласити да је за успешност рада ових радних тела од великог значаја и њихов персонални састав, односно да од персоналне структуре у доброј мери зависи и степен поверења грађана у рад овог радног тела, у смислу да је оно у стању да кроз поступак заиста непристрасно и објективно и стручно реши одређени случај евентуалног прекршаја Кодекса од стране функционера локалне самоуправе. Пракса је такође показала да начин прикупљања представки од стране грађана и

правних лица игра битну улогу у раду радних тела. Она радна тела која су сандучиће за пријем представки поставила само у згради седишта општине нису имала велики број представки, напротив, више представки су примала путем поште и то махом анонимних. Са друге стране, она радна тела која су сандучиће за пријем представки поставила на више места у граду имала су знатно већи одзив грађана, односно грађани су показали већу слободу у обраћању овим радним телима. И овом приликом истичемо пример Општине Врање, у којој је Савет за праћење примене Етичког кодекса сандучиће за пријем представки поставио на више места у граду, што се показало као изузетно добро решење.

Такође се као добро решење показало и инсталирање седишта радног тела ван зграде седишта општине. Управо овакво решење се показало добрим у Општини Врање где је Савет своје седиште организовао ван зграде општине. Сада грађани без зазора и непријатности долазе у седиште Савета ради предаје поднеска или подношења представке усменим путем на записник.

Искуства у раду радних тела за праћење примене Етичког кодекса, приказана у овом тексту, показују да смо још увек на почетку једног процеса и да ће требати пуно напора и времена да рад ових радних тела заиста заживи у пуној мери. Будући да се ради о осетљивом друштвеном питању, потребна је јасна политичка подршка и разумевање општинских руководстава и политичких партија, како бисмо се кроз рад ових радних тела ефикасно супротставили и борили против незаконитих и негативних друштвених појава на нивоу локалне самоуправе.

***Драган Вујчић, дипл. правник
Правни саветник СКГО***